

Ball de la Faixa

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Plaça de Roc García
Alçada: 328

Coordenades:

Latitud: 41.86311
Longitud: 1.87732
UTM Est (X): 406823
UTM Nord (Y): 4635187

Classificació

Número de fitxa 08018 - 367
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Festa Major de Sant Marc](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dt., 13/12/2022 - 09:15

Descripció

Ball tradicional i propi de Balsareny que protagonitzen diversos balladors que van nuant i desnuant les seves faixes. El ballen nou nois que, posats en cercle, van girant sobre ells mateixos mentre conflueixen cap al centre de la rotllana. Quan s'hi han agrupat, lliguen els caps de les faixes i es tornen a obrir, sempre girant, de manera que les faixes es desfàn del tot. Quan s'ha obert el cercle queda una gran estrella d'onze faixes blaves i vermelles; cada ballador sosté la seva amb la mà. El capdavanter comença a ballar, alternativament, per sobre i per sota de les faixes, de manera que es va lligant ell mateix fins arribar al mig. Allà posa el cap sobre el nus de les faixes i "fa la figuereta"; és a dir, la vertical, mantenint l'equilibri tant com pot. Quan finalment recupera la posició dreta desfà el seu camí. Un cop deslligat, els altres vuit dansaires, que tota l'estona han anat saltant sobre el seu lloc, tornen a convergir cap al centre tot faixant-se, deslliguen els caps de les faixes i tornen a la posició inicial. Actualment el ball és acompanyat amb una instrumentació per a cobla, obra de Nadal Puig.

Actualment les faixes dels balladors són de diferents colors: quatre faixes blaves, quatre de vermelles i la del capdancer és blanca. Abans totes eren vermelles. Els balladors vesteixen camisa blanca i corbata llarga del color de la faixa de cada dansaire. Antigament el ball de la faixa es feia davant de l'ajuntament com ara, però executat pels mateixos bastoners, que després continuaven els seus balls de bastons per tot el poble.

Observacions:

Fotografies de Jordi Sarri

El 8 de març de 2022 es va sol·licitar al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya la inclusió del Ball de la Faixa en el Catàleg del patrimoni festiu de Catalunya.

Història

Aquesta és una dansa masculina d'origen desconegut que s'havia ballat a principis del segle XX. S'interpretava per Sant Marc, el dia 25 d'abril. Sortint d'ofici i com a obsequi a l'Ajuntament, es ballava davant de la casa consistorial. "Els balladors vestien espartenyets amb set vetes negres, mitjons blancs, camals de cascavells, fets de drap de cànem vermells, amb uns requadrats de fil daurat i, al mig de cada requadre, un picarol. Totes les faixes eren vermelles" (Carreté; Benítez, 2002: 28). D'altra banda, la composició i la coreografia del ball s'han datat el 1904, i hi ha qui diu que no es va arribar a ballar mai en públic fins anys més tard.

El ball es va recuperar a mitjans del segle XX, amb motiu d'organitzar-se un esbart dansaire l'any 1947. Aleshores l'avi Mateu Boixadera va indicar les pautes d'aquest ball tal com el recordava de quan era jove. Entre el mestre Comas, director de l'esbart, i el rector del Mujal es van refer els passos de la dansa i la partitura. D'aquesta manera el dia de Sant Marc es va tornar a ballar aquesta dansa tradicional. Segons alguns folkloristes eminents, com Joan Amades, Aureli Capmany o Joan Comas i Vicens, "es va salvar una dansa totalment desconeguda, única en la seva forma i estil" (Carreté; Benítez, 2002: 28).

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p. 28-29, 159, 183.

SERRA SALA, Joan. M. (1988). “Balsareny”, *Història del Bages*, vol. 1. Parcir Edicions Selectes, Manresa, 155.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p 118-119.

Enllaços d'interès:

[Web Ajuntament de Balsareny](#)

